

ಇಳಾಭಾರತಂ-ಮಹಾಭಾರತದ ಮಹಿಳಾ ನೋಟ

ಸೌಮ್ಯ ವಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ

ಬಿ.ಎಮ್.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಕಾಮರ್ಸ್

ಆಂಡ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್

ನಂ.97, ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶರಸ್ತೆ, ವಿ.ವಿ. ಪುರಂ,

ಬೆಂಗಳೂರು-560004.

soumyakushala@gmail.com**Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/06/soumya-v/>**

ಪೀಠಿಕೆ:

ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಜೀವನದಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಚಲನಾಶೀಲವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಅದು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅಂದದಿನ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿದ್ದವು. ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಮತಧರ್ಮಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದವು ನಿಧಾನವಾಗಿಯಾದರೂ ಬದಲಾವಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಯುಗಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ಪಂಪ, ರನ್ನರಂತ ಮಹಾಕವಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವಿವಿಧ ಪಂಡಿತರ ಆಸಕ್ತಿ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಅಂದಿನ ಕಾವ್ಯರೂಪ ಹಾಗೂ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಚಂಪೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಂತರ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆಡುಮಾತಿನ ಲಯದಲ್ಲಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಮನೋಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ದಾರ್ಶನಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಗಳಲ್ಲೂ

ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಎಂಬ ಭೇದತೊಡೆದು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿತು. ಅಂದಿನ ವಚನಕಾರರ ಒಳಗೆ ಹುದುಗಿದ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ದೊರೆತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದರು.

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಪರಂಪರೆಯು ಮಾಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪುರವರ 'ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ' ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ' ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಹೊಸ ಚೇತನ ಲಭಿಸಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಆಯಾಕಾಲದ ಅನಿವಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯೂ ತನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗೆಯೆ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡವರು ಧರಣೀದೇವಿ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು.

ಇವರು 'ಇಳಾಭಾರತಂ' ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ರಚನೆಗೆ ಷಟ್ಪದಿಯ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಆಯ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕವಯಿತ್ರಿಯೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಕೇವಲ ಮಹಿಳಾ ಕೇಂದ್ರಿತ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಕಾವ್ಯ. ಸತ್ಯವತಿ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯಂದಿರರಿಗೆ ಚಂದ್ರವಂಶದ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಸಂಗತಿ ಕಾವ್ಯದ ಶರೀರವಾದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಅವರ ಯೋಚನೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಲ್ಲಳು.

ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಕವಯಿತ್ರಿಯ ನಿಲುವುಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಪೀಠಿಕಾ ಭಾಗದ ಮೊದಲನೇ ಪದ್ಯ:

ಓ ಮಣ್ಣಿನ ಸತ್ವದ ಸಿತಬೆಳಕಿನ
ಧೀಮಂತಿಕೆಯನುಕೊಡು ಮಮ ಮನದಿ
ಪ್ರೇಮದಿ ಕಾವ್ಯವ ಸೃಜುಸಾ ವಿಶ್ವನಿಯಾಮಕಶಕ್ತಿಯ ನೀ
ನೇಮದಲೊಳದೇ ಶಕ್ತಿಯ ವಿಧವಿಧ

ನಾಮದಿ ನಂಬಿದರೆಲ್ಲರ ನಡೆಸುವ

ಧೀ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯೆ ವಂದಿಪೆ ಕಾವ್ಯಕಟನಾಮದ ಬರೆಸು

ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಯಿತ್ರಿಯ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವಿವಿಧ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲವೂ ವಿಶ್ವನಿಯಾಮಕ ಶಕ್ತಿಯೇ, ನಾಮ, ನೇಮಗಳೂ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಎಂಬ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸೌಹಾರ್ಯತೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪದ್ಯ:

ಇದು ನಮ್ಮಯ ಮನೆ ಭಾರತದೇಶದ

ವಿಧವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಗ್ಗಟ್ಟಿನ ನೆಲೆ

ಮಧುರವೆನಿಪ ಸೌಹಾರ್ದ ಸಂವಿಧಾನದ ಕನಸಿನ ತೆರದಿ

ಚದುರ ಚಿತ್ರಗಳ ವರ್ಣಭಾಯಿಗಳ

ಮುದದಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ಹೊಲಿದಕವುದಿಯೊಲು

ಮುದಗೊಂಡಿತು ಬದುಕೆಮ್ಮದುಕನ್ನಡ ನೆಲದ ಸೊಗಡಿನಲ್ಲಿ

ಕವಯಿತ್ರಿಯ ದೇಶಿಯತೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಕುರಿತಾದ ಸೌಹಾರ್ದ ಭಾವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಭಾರತದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಯಿಡಿಯುವ ವಿಚಾರಧಾರೆಯು ಆಳವಾಗಿ ಮೂಡಿದೆ.

ಮಹಾಭಾರತದ ಬೇರಾವುದೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರದಪಾತ್ರ ಸತ್ಯವತಿಯ ಪಾತ್ರ. 'ಇಳಾಭಾರತಂ' ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಆ ಪಾತ್ರದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಕತೆಯನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ದಾಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹದಾಗಿದೆ. ಕತೆಯು ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಸತ್ಯವತಿ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಇಬ್ಬರು ಸೊಸೆಯಂದಿರರು ವಾನಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ. ಹಾದಿಯನ್ನು ಸವೆಸುತ್ತಾ, ಸತ್ಯವತಿ ಚಂದ್ರವಂಶದ ಕತೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕತೆಯು ಸತ್ಯವತಿಯ ನೆನಪಿನ ಬುತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಹಿನ್ನೋಟದ ತಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

'ಇಳಾಭಾರತಂ' ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬವಣೆ, ಹೆಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಗಂಡಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಜಿದ್ದಿಗಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೊಸ ನೋಟವಿದೆ. ಪರಸ್ಪರ ಅನುಬಂಧ ಹಾಗೂ

ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಸಂಬಂಧದ ಬಹು ಆಯಾಮಗಳ ಕಾಣ್ಕೆಯನ್ನು ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸತ್ಯವತಿಯು ತನ್ನ ವನಜೀವನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಜನನದ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಳು. ಮಾದ್ರಿಯು ಉಪಚರಿವಸುವಿನಿಂದ ಮೋಹ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ವಿಪ್ರನ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದ್ರಿಯು ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ನೀಡಿ ಹಸುನೀಗುವಳು. ದಾಶನು ರಾಜನ ಬಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಆಸರೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ನೃಪನು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದು, ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ನೀಡಿರುವೆನೆಂದು ನುಡಿದನು. ದಾಶನು ಸಾಕಿದ ತಂದೆಯು ಹೆಣ್ಣುಗಂಡೆಂಬ ಭೇದವನ್ನು ತೊರೆದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಗಂಡಿನಂತೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿದನು. ಭಂಡದೈರ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕಲಿಸಿದನು. ದೋಣಿ ಸಾಗಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನೂ ಕಲಿತನು. ಆದರೆ ಪರಾಶರನೆಂಬ ಗಂಡಿನ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದನು. ಬೇಡದ ಕೂಸಿಗೆ ಬಸಿರಾದೆನು ಎಂದು ತನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು.

ಪಕ್ಷಪಾತಿಯು ಸೃಷ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ

ರಕ್ಷಣೆಯ ನೀಡಿಲ್ಲ ಸುತ್ತಲು

ಕಕ್ಷೆಯನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ ಹೊರಬರಲಾರದೋಲು

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕವಯಿತ್ರಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಬಂಧನಗಳು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಎಂಬ ವಿಷಾದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಭೋಗವಸ್ತುವಾಗಿ ಕಾಣುವ, ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಪುರುಷ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ, ಅವಳನ್ನು ಸಬಲಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ದಾಶನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣೆಂದು ಹೀಗಳೆಯುವದರ ಕುರಿತು ಕವಯಿತ್ರಿಯು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುವರು;

ಹೆಣ್ಣಿನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು

ಶೂನ್ಯವೆನುವರು ಹೆಣ್ಣು ಪೂಜ್ಯವು

ಶೂನ್ಯಕಿಹ ಮರು ಹೆಸರು ದಿಟದಲ

ನನ್ಯವಹರೀತಿಯಿದೆ ಶೂನ್ಯಕೆ ಬಗೆದು ನೋಡಿದರೆ

ಶೂನ್ಯದಿಂ ಗುಣಿಸಿದರೆ ಶೂನ್ಯವು

ಶೂನ್ಯವಂ ಭಾಗಿಸಲನಂತವು
ಶೂನ್ಯವಗಣಿತ ಶೂನ್ಯವಚ್ಛುತವಮಿತ ಶಕ್ತಿಯುತ

ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಶೂನ್ಯ ಎಂದು ಹೀಗಳೆಯುವರು. ಆದರೆ ಸಕಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಶೂನ್ಯವು. ಆಗಾಗಿ ತನಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವೇ ಜನಿಸಲಿ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲಿ. ಯಾರ ಮೇಲೆಯೂ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಬದುಕದೆ ತನ್ನ ತಾನು ಸಂಭಾಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುವಳು. ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವತಿಯು ಪ್ರಗತಿಪರ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು.

ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣೇ ಶತ್ರು ಎಂಬಂತೆ ದೇವಯಾನಿಯೂ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಳು. ಯಯಾತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ, ರಾಜಕುಮಾರಿ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತನ್ನ ದಾಸಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಬದುಕಿನ ಯಾವುದೇ ಸುಖಗಳು ದೊರಕದಂತೆ ಮಾಡುವಳು. ಯಯಾತಿಯು ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಕನಿಕರದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವನು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಅವನ ಯೌವನವು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುವಂತೆ ಶಾಪವನ್ನು ನೀಡುವರು. ಯಯಾತಿಗೆ ತನ್ನ ಯೌವನವು ಮರಳಿ ಬೇಕಿರುವ ಕಾರಣ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಬೇಡಿದಾಗ ಅವರು 'ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾರದರೂ ತಮ್ಮ ಯೌವನವನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದರೆ ಯೌವನವು ಮರುಕಳಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವರು'. ಯಯಾತಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಲಾಗಿ ಪುರೂರವನು ತನ್ನ ಯೌವನವನ್ನು ತಂದೆಗೆ ನೀಡಲು ಒಪ್ಪುವನು. ಯಯಾತಿಯು ಮರುಕಳಿಸಿದ ಯೌವನದಲಿ ಮೆರೆಯುವನು ಅವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವೂ ದೊರೆಯುವುದು.

ಹೀಗೆ ಯಯಾತಿ ಯೌವನದ ಮದದಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಗಾವಲನು ಕಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣ ಮಿಶ್ರಿತ ಅಶ್ವಗಳಿಗಾಗಿ ಬರುವನು. ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ತಾನು ಗುರು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಯಯಾತಿಯು, ಗಾಲವನಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಬೇಕಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಮಾಧವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೇ

ನೀಡುವನು. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾಧವಿಯು ದಿಕ್ಕು ಕಾಣದಾಗುವಳು;

ಕೇಳಿದಳು ನುಡಿಗಳನು ಮಾಧವಿ
ತಾಳದಾದಳು ದುಃಖವನು ಬಂ
ಡೇಳುವುದೇ? ಕೇಳುವುದೇ? ತುಮುಲವ ಮನದಿ ಮಂಥಿಸುತ
ಹೇಳಿದೀ ನುಡಿ ನೆನಪಿಸುವೆ ನಾ
ನಾಳೆ ತಂದೆಗೆ ಮಗಳೆ?ವಸ್ತುವೇ?
ಖೊಳತನವಿದು ಖೊಳತನದಿ ನಿವಾರಿಸಲುಬಹುದೆ?

ತಂದೆಗೆ ನಾನು ಮಗಳಲ್ಲವೇ ತನ್ನನ್ನು ಅಪರಿಚಿತನೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಿರಾಕರಿಸಲೇ? ಕೇಳಿಬಿಡಲೇ? ಎನ್ನುತಾ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಯ್ದಾಡುವಳು? ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಗಾಲವನೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ತಂದೆ ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪಿದನು ಕೇಳಿಬಿಡಲೇ, ಇಲ್ಲ, ನಾನೇನನ್ನೂ ಕೇಳಲಾರೆ, ಮೌನವಹಿಸುವೆನು “ಸುಡಲಿ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ ಪಿತನನು ಶಿಕ್ಷೆಯಹುದುದುವೆ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮೌನದಿ ಗಾವಿಲನ ಹಿಂದೆ ನಾರುಮಡಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ನಡೆವಳು.

ಮಾಧವಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಂದದ ಮೇರೆಗೆ ಹಲವು ರಾಜರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆರಲು ಬಿಟ್ಟು ಗಾಲವನು ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವನು. ಉಳಿದ ಅಶ್ವಗಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೇ ಮಾಧವಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸುವನು. ನಂತರ ಮಾಧವಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧಿತವಾಗಿ ಗಾವಿಲನು ಮಾಧವಿಯನ್ನು ಯಯಾತಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವನು. ಯುವರಾಣಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಮಾಧವಿಯನ್ನು ತಾನು ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಗಾಲವನಲ್ಲಿ ನೋವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆತನು ಗುರು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲೇ ಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಸಹಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗ್ಯ ತಂದೆಯ ತೆರದಿ ಯಯಾತಿಯು ಮಾಧವಿಗೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವನು. ಮಾಧವಿಯು ನೆರೆದ ರಾಜರು, ನಾಗರು, ಯಕ್ಷರು, ಗಂಧರ್ವರು ಯಾರನ್ನೂ ಸಹ ಕೆಡಗಣ್ಣಿನಲ್ಲೂ ನೋಡದೆಯೇ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಎಸೆದು ಕಾಡಿನ ದಾರಿ ಹಿಡಿವಳು.

ಇಲ್ಲಿ ದೇವಯಾನಿ ಹಾಗೂ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಪರಸ್ಪರ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬದುಕಿನ ನೋಟವಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಯೌವನವನ್ನು

ಪಡೆದು ಚಿರಯೌವನಿಗನಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುವ ಯಯಾತಿ. ರಾಜನಾಗಿ, ಒಬ್ಬ ತಂದೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಯೋಚಿಸದ, ಲೆಕ್ಕಿಸದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವನು. ಮೌನವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ, ಲೋಕಪವಾದದ ಹೀಯಾಳಿಕೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ನುಂಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಬದುಕಿಗೆ ವಿಮುಖವಾಗಿ ಕಾಡಿನದಾರಿ ಹಿಡಿದ ಮಾಧವಿಯ ದಿಟ್ಟತನವು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ರಂಬೆ, ಊರ್ವಶಿ, ಮೇನಕೆಯರನ್ನು ಯುದ್ಧತಂತ್ರದ ಕತ್ತಿಗಳಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಮೇನಕೆಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಮೇನಕೆಯನ್ನು ಪುರೂರವನು ಮೋಹಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಣಿಯನ್ನಾಗಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇಂದ್ರನು ಮೇನಕೆಯನ್ನು ವಾಪಾಸು ಬರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವನು. ಆಗ ಮೇನಕೆಯ ನುಡಿಗಳಿವು;

ಕೊಡುವರುದ್ಧರು ಬದುಕಿನೊಡವೆಯ
ತೊಡಲು ಬಿಡುವವರಲ್ಲ ನೀವುಗ
ಳೊಡನೆ ಸೆಳವಿರಿ ಮರಳಿ ಬೆಲೆವಣ್ಣಾಗಿ ನೋಡಿವಿರಿ
ಮಡದಿಯರ ಹೊಂದಿದರುಚೆಲುವೆಯ
ರೆಡೆಗೆ ಮನಮಾಡುತಲಿ ಯತಿಗಳ
ಕಡಿಮೆವಿರಿತಂತ್ರದರಾಜಕಾರಣವ

ಸುಂದರವಾದ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದ ನರ್ತಕಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬೇರಾವುದೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬದುಕಿನ ಆಯ್ಕೆಗಳಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿನ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವಳು ನರ್ತಕಿಯ ಬದುಕನ್ನೇ ಬದುಕ ಬೇಕು. ಮೇನಕೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳು ಬಹುಕಾಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ, ಕೆಲವೆಡೆ ಈಗಲೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಣವಂತರ, ಅಧಿಕಾರವಂತರ ದಾಸರಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಹುಟ್ಟು ಸಾರ್ಥಕ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಬಿತ್ತಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯವು ಕವಯಿತ್ರಿ ಪಾತ್ರದ ಅಂತರಾಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಮತ್ತೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಟ್ಟಿರುವುದು;

ಸಾಕೇ? ಬಾಯನು ಹೊಲಿದು, ಭಯದಲಿ
ಮೂಕಿಯರತರ ಬಾಳಿ ಶೌರ್ಯಗ

ಳಾಕರವೆ ನಾವಾದ ಬಗೆಯಿದು ಬಲ್ಲಿದಿರಜಗದಿ

ಟೀಕಿಸುವಜನ ಹಿಂದೆ ನಗುವರು

ಲೋಕರೂಢಿಯೆ ಹಾಗೆ ಹೊಗಳಿಕೆ

ಯೇಕೆಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳ ನೂಕುವರೆ

ಮಹಾಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣ ಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಳಾಭಾರತಂ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ವಿಫಲವಾದ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಮೂಲ ಆಕರಗಳು:

1. ಧರಣೀದೇವಿ ಮಾಲಗತ್ತಿ (2013), ಇಳಾಭಾರತಂ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ (1989), ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ (ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ನಾಗಭೂಷಣ ಸ್ವಾಮಿ ಓ. ಎಲ್. (1999), ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಭಾಷೆ, ಅಂಕಿತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಸಾದ ಕೆ. ಈ 91997), ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಛಂದಸ್ಸು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ರಂಗಣ್ಣ ಎಸ್. ವಿ. (2000), ಶೈಲಿ-1, 2, 3., ಎಸ್. ಎಸ್. ಶಿವರಾಮ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
5. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಟಿ. ವಿ(1969), ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ, ತ. ವೆಂ. ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು.
6. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ತೀ. ನ (1996), ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ, ಪುತ್ತೂರು.
7. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ. ಎಸ್(1969), ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿ.ವಿ, ಧಾರವಾಡ.
8. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ. ಎಸ್. (1973), ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ಚಿಂತನ, ಶಾರದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
9. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ. ಎಸ್ (1989), ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.